

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre . . . 6 korona.
Egyes szám ára 4 fillér.

MEGJELENIK HETENKÉNT EGYSZER:
szombaton és egyes rendki-
vüli alkalmakkor.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:
Városi közlevéltár (városház,
fődszint 7. sz. Ide küldendők
a kéziratok.

KIADÓHIVATAL:
Városi könyvnyomda-vállalat
irodája. Ide küldendők
az előfizetési díjak és hirde-
tések.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: VECSEY IMRE. ♦♦ Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS.

Kiadótulajdonos: A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.

A közigazgatási bizottság ülése.

Debreczen sz. kir. város közigazgatási bizottsága f. hónap 5-én tartotta rendes havi ülését Kovács József polgármester elnöklete alatt. Az ülésen a szakelőadók terjesztették elő jelentésüket a következő sorrendben.

1. *Polgármesteri jelentés július hónapról.* a) *Rendészet.* A rendőrség által letartóztatott okirathamisításért 1 egyén, lopásért 1, gyilkolásért 1 egyén, rendőrileg büntetve lett 187, összesen 190 egyén. A városról eltoloncoltatott 18 egyén. A városon keresztül 50, kényszerutlevéllel kiutasított 25, összesen 95 egyén. b) *Iparügy.* A rendőrfőkapitányság, mint elsőfoku iparhatóság által különböző iparágak önálló gyakorolhatására összesen 31 egyén látatott el iparendéssel vagy iparigazolvánnyal és ezek kiadása alkalmával 310 korona folyt be a házipénztárba ipariskolai célokra. Munkakönyv 71 darab adatott ki. c) *Katonaiügy.* A katonai létszám volt: a cs. és kir. közös hadseregben 1293 ember és 551 ló; a m. kir. honvédségnél 858 ember és 473 ló, összesen 2151 ember és 1024 ló. Mint átkelő beszállásoltatott 1 tábornok, 9 törzs-, 60 főtiszt és 9 legény. A lakosságnál elszállásolva volt a m. kir. 2. honvédhuszárezredből 10 tiszt, 180 legény és 180 ló. A m. kir. 9. honvédhuszárezredből 23 tiszt, 360 legény és 360 ló, utóállítatott 12 helybeli és 5 idegen egyén. d) *Adóügy.* Befizettetett állami adó és kamat fejében 74,332 K 34 f, országos betegápolási pótdó 3512 K 44 f, hadmentességi-díj 2001 K 51 f, fegyveradó 30 K, házalási adó 6 K, orsz. betegápolási pótdó 30 f, idegen adó és illeték 632 K 85 f, orsz. munkás és gazdasági járulék 15 K 60 f, kereskedelmi és iparkamarai illeték 320 K 60 f, nyirvizszabályozási járulék 858 K 37 f, 1%-os járdadó 604 K 67 f, 2%-os tűzivaltság 1209 K 34 f, 2%-os ipariskolai-adó 1209 K 34 f, 3½%-os alalmazna váltság 2116 K 34 f, 18½%-os községi pótdó 11,186 K 72 f, utadó 5716 K 80 f, ebadó 86 K, egyházi adó 1020 K 89 f, végrehajtási költség 1621 K 21 f. e) *Községi bíróság ügyforgalma.* Hátralék június hóról 175 drb. Új panasz érkezett 533. Utlevél kiadatott 6 drb.

2. *A királyi ügyész jelentése.* Junius végén fogva maradt 75 férfi, 14 nő, júliusban jött 28 férfi és 6 nő, szabadult 34 férfi és 6 nő, fogva maradt július végén 69 férfi, 14 nő. Fegyelmileg büntetve senki sem volt. A rabmunka keresmény 68 K 20 fillér volt, melyből a letartóztatottnak 62 K jutott.

3. *A tiszti főorvos jelentése.* A közegészségügyi viszonyok július hónapban elég jók voltak. A halálozás kevesebb volt, mert júniusban 208, júliusban 186 halott volt. A megbetegedések leginkább az emésztő-szervek hurutos bántalmái voltak, a nyári gyermek bélhurut is mutatkozott a szokottnál kisebb mértékben, kanyaró 34, vörheny 5, roncsoló toroklob 1, hasihagymáz 11, fültömirigylob 2, számarhurut 4, bárányhimlő 2, vérhas 1, trachoma 2 esetben. A gümőkór halálozás aránylag csekély 8·60%, a gyermek bélhurut 20·42%.

A piacvizsgálat megtartott. A legtöbb kifogás az üzleti helyiségek és eszközök tisztátalansága miatt emeltetett. Született júliusban 128 fiú és 130 nő, elhalt 84 férfi és 102 nő. Törvénytelen szülött volt 28, Házassagra lépett 46 pár. A mentőegyesületnek 55 esete volt. A kórházba júliusban felvettek 333 beteget, kibocsátott 277, meghalt 20. Július végén maradt 233.

4. *Az árvaszéki elnök jelentése.* Junius végén gyámság és gondnokság alatt maradt 5263 egyén, ezekhez jött júliusban 56 egyén, töröltetett júliusban 43 egyén. A gyámpénztár állása július 31-én

készpénz	...	...	8922 K 68 f,
betét és értékpapír	...	1.066,058	" 95 "
adóslevél	...	1.112,563	" 74 "
drágaság, érték	...	7105	" 47 "
letéti kezelés, készpénz	...	13,199	" 49 "
betét és értékpapír	...	316,416	" 24 "
adóslevél	...	5250	" — "
drágaság...	...	38	" — "
kamathátralék	...	5274	" 38 "

Elintéztetett 661 ügydarab.

5. *A pénzügyigazgató jelentése.* Befolyt júliusban:

egyes adóban	...	165,985 K 91 f,
hadmentességidjban	...	1844 " 18 "
bélyegjövedékben...	...	75,371 " 86 "
jogilletékben	...	53,153 " 72 "
díjjövedékben...	...	2380 " 07 "
dohányjövedékben	...	179,367 " 06 "
határvámjövedékben	...	11,607 " 16 "
fogyasztási és italadóban	...	25,908 " 67 "

Összesen 515,610 K 63 f.

6. *Királyi tanfelügyelő jelentése.* A vallás- és közoktatásügyi miniszter Thót László debreczeni róm. kath. és Herczeg János debreczeni ref. tanítóknak a népnevelés terén szerzet kiváló érdemeik jutalmazása egyenkint évi 200 kor. Személyi

pótlékot engedélyezett és utalt ki; Csongor Dániel, Molnár Ferenc, Jenei Mihály és Pálfi Lajos debreczeni tanyai állami tanítókat a karczagi földmives iskolánál tartandó négyheti mezőgazdasági tanfolyamra felvette.

A szakelődök jelentését a bizottság tudomásul vette, mire az ülés véget ért.

A termés.

A földmivelésügyi miniszter a gazdasági tudósítók közlései alapján közzé tette az idei termésről szóló jelentését. Az arató munka jórészt befejeződött, a jelentés számszerű adatai már nem a tudósítók becslésén alapulnak, hanem a tényleges eredményt tüntetik föl, amelyen már nem sokat fog változtatni az itt-ott még folyamatban lévő cséplés később közzeendő eredménye. Az újabb miniszteri jelentés nem cáfol rá az előző jelentésekre, így nem is mond vigasztalót és bele kell törődnünk abba, hogy a gabonát exportáló államok sorából egyelőre kiesünk. Különösen a buzatermés silányságát panaszolja föl, amely még a tavalyi közepes termésnél is csaknem *hét millió* métermázsával kisebb és megokolttá teszi, hogy szállító kötelezettségekkel tulterhelt malmok szívesen vásárolják a külföldi búzát. Bár jobb minőségű, de kevesebb hozamot adott a rozs is, elleben az árpa és zab termés néhány százezer métermázsával meghaladja a tavalyi termést. Egészen véve a magyar gazda nem fogja az áldottabb esztendőik között emlegetni az ideit, hogy az édes anyaföld nem hagyja jutalmazatlan gyermekeinek szeretetét és hozzávaló ragaszkodását. A jelentés a következő:

Julius második felében bekövetkezett száraz meleg, amelyet csak elvétve váltott föl szeles és csapadékos időjárás, az aratás, hordás és cséplés munkálatait országszerte előmozdította. A művelő munkálatok befejeztével a gyors érésben levő gabonanemű learatása végre serényebben is haladhatott, igaz, hogy a szalmás termés sok helyütt egyszerre ért be, sőt bizonyos vidékeken e miatt a munkatorlódás jelei is mutatkoztak. A termények learatására munkaerő eléggé bőven állott rendelkezésre és bár egyes helyeken a buzatermés eredménye a várakozáson alul sikerült, de azért sehol nem volt nagyobb differencia a munkaadók és munkások között. Az egész országban az arató és betakarító munkálatok teljesen zavartalanul fog lefolyni.

Amennyire kedvezett a száraz csapadékmentes időjárás az aratásra, betakarításra és a megkezdett cséplésre, olyannyira kedvezőtlen volt a kapásnövényre, takarmányfélére, főzelékre, kertitífélére, szőlőre és gyümölcsre. Némely vidéken a kapásnövény, nevezetesen a tengeri, répa, burgonya annyira sínyli a szárazságot és hőséget, olykor viharos, szárító szeles időjárás is volt, hogy néhol komoly veszedelem fenyegeti már a gazdák termését. A lefolyt 14 napos időszakban eső ugyszólván az egész Tisza és Duna mentén nem volt. A magasabb hegyi vidékeken, a Kárpátokban néhol elegendő eső esett, sőt itt-ott panaszkodtak

már az eső bősége miatt is. A forróságot néha föl váltó zivataros jellegű lecsapódásban gyakran volt jégeső.

Amint már több alkalommal hangoztattuk, az ezidei gabonatermés hozamában nagyobb egyenlőtlenség mutatkozik: vidékek, járások, sőt községek szerint is nagy az eltérés. Különösen kitűnik ez a búzánál, de részben a rozsnál is, bár ez utóbbinál az eredmény még is kielégítő. Az árpánál és a zabnál látható különbség az országosan remélt termésátlagot néhol szintén ellensúlyozza, mindazáltal ez a két termés nagy átlagban a várakozásnak megfelel. A meglepetések és a csalódások tehát ezuttal is napirenden vannak és aszerint mutatkoznak, amint a cséplés előrehalad. Az sem lehetetlen azonban, hogy az uradalmak cséplő eredményei az eddig ismert átlagot még megváltoztatják, Ebből ismét tanulság az, hogy amíg a próbacséplés mindenfelé meg nem történik, addig alig is lehet teljesen tájékozódni a valódi eredményről. Vitathatatlan ugyan az már, hogy például a *buzatermés nagyon* kevés helyen felel meg a várakozásnak. Vannak ugyan egyes kisebb vidékek, illetve vármegyék, ahol az eredmény mennyiségileg és különösen minőségileg kielégítette a termelőket, mindazonáltal éppen mert bőségesebbek ezek az átlagok, az országos eredmény nem csak hogy ki nem elégítő, hanem a múlt évvel szemben egészben véve is kedvezőtlen.

A 78—80—82 kilogrammos jó minőség, amely mindenfelé bőven található, bár nem hiányzik a 72—75 kilogrammos gyenge minőség sem, nem képes annyira ellensúlyozni a nagyon sűrűn előforduló kis termésátlagokat, hogy ez által az országos összes eredmény mérlege kielégítőbb lehetne. A buzaszalma terméshozama is nagyon csekély. Alig van vidék, ahol meg volnának elégedve.

A *rozstermés* különb. Jobban fizetett, sőt néhol olyannyira jól, hogy a gazdák várakozását is felülmutta. Szenvedett ugyan ez is a tél folyamán, azonban korántsem annyira, mint az őszi buza, árpa, vagy repce. Virágzása közben sem érte nagyobb baj, néhol ugyan ablakos, illetve csorba lett, de mert a szemképződés zavartalan volt, a mag általában jól sikerült. Az erőteljes, egészséges szárból és kalászból bőven jutott ki a szép minőségű mag, amely azonfelül hogy egészséges és sulyos is, a termésátlagot mindenfelé sikeresen megjavította. A rozstermés hozama, országos átlagban számítva az eredményt, nem csak hogy elérte a közepes átlagot, hanem azt jóformán meg is haladta.

Az *árpa és zabtermés* (az aratás ugyan a hegyi vidékeken még folyamatban van) általában kedvező. Mindkét termés várakozáson felül sikerült, sőt néhol oly kitűnő az eredmény, hogy az előző évek hozamát felülmulja. Mind a minőség, mind pedig a mennyiség országos átlagban jó középnek minősíthető. Csaknem több a sulyosabb és fehér színű, mint a sárgás és könnyű minőségű árpa. Van ugyan barnás színű árpa is, mindazonáltal nem sok, mert az aratás az árpát termelő főbb

vidékeken már száraz időjárás mellett folyt le, tehát eső nem ronthatta meg az árpa minőségét.

A *zab* is többnyire első rendű. Szép fehér színű és sulyos, néhol ugyan a hőség miatt van apró szemű zab is.

*

A gazdasági tudósítók adatai szerint a valószínű termés augusztus 1-én: *Buza 34,002.600 mm.* (1908-ban a végsőeredmény 41,423.229 mm.). *Rozs 11,866.700 mm.* (1908-ban a végsőeredmény 12,190.421 mm.). *Árpa 14,564.700 mm.* (1908-ban a végsőeredmény 12,263.031 mm.). *Zab 12,959.300 mm.* (1908-ban a végsőeredmény 10,184.926 mm.).

Hirek.

— **Személyi hir.** Roncsik Lajos főszámvevő szabadságáról hazaérkezett és hivatala vezetését átvette. Végh Gyula rendőrfőkapitány fürdőbe utazott, távolléte alatt Boldisár Kálmán tb. tanácsnok, a bünygyi osztály vezetője helyettesíti.

— **Szabadságon.** Ujfalussy József kórházi igazgató főorvos megkezdte harminc napra terjedő szabadság idejét. Ezen idő alatt Horváth Károly dr. helyettesíti.

— **A debreczeni csata emléknapja.** Kegyeletes ünnepséget rendezett a városi tanács augusztus 2-ikán, a debreczeni csata hatvanéves évfordulóján. Az ünnepi menet délután 5 órakor érkezett meg a honvéd temetőbe, ahol a munkás dalegylet éneke után Koncz Ákos tb. tanácsnok mondott ünnepi beszédet, majd Szilágyi Dezső ügyvédjelölt szép szavalata után ismét a munkás dalegylet énekelt. Az ünnepségen a városi tanács képviselőiben megjelentek: Vecsey Imre polgármester helyettes, főjegyző, Körner Adolf, Király Gyula, Csóka Sámuel tanácsnokok és a tisztikarból igen számosan. Az ünnepi beszéd után a honvéd sirokra a város közönsége díszes koszorút helyezett.

— **Halálozás.** Rimaszombathy István, Karczag város első tanácsnoka, mint részvétellel értesülünk, elhunyt. Végrendeletében összes vagyonát jótékony célokra hagyta.

— **A rendőrség ruha- és cipő szükséglete.** Városunk tanácsa versenytárgyalást hirdetett a rendőrség ruha- és cipő szükségletének beszerzésére. A versenyben helyi és budapesti cégek vettek részt. A tanács f. hónap 4-ikén döntött a pályázat ügyében. A ruhaszállítással Rosenfeld H. és Fia budapesti céget, a cipőszállítással Grünbaum Mórnt, a Versenyáru ház tulajdonosát, végül a csizmaszállítással Mandel Lipót helybeli céget bizta meg, mint legolcsóbb ajánlattevőket.

— **A szentesi adóhivatali tisztviselőket hivatalvesztésre ítélték.** A szentesi adópanama ügyében a fegyelmi eljárást befejezték. Brazarottó János, Koncz Gábor és Csucs György adótisztek, valamint Papp Béla adópénztári tiszt ellen a polgármester által folyamatba tett fegyelmi ügyben Cicatricis Lajos dr. alispán, mint elsőfoku fegyelmi hatóság a vármegyei tisztügyi orvos meghallgatása után úgy határozott, hogy az 1886. évi XXII. t.-c. 90. §. a) pontja alapján vétkesnek mondotta ki

őket hivatalos kötelességeik megszegésében és ugyanazon törvény 95. §. b) pontja alkalmazásával hivatalvesztésre ítélte a tisztviselőket. Egyidejűleg a büntető eljárás megindítása végett a hivatalvesztést kimondó határozatot, a vonatkozó vizsgálati adatok közlése mellett, a szegedi kir. ügyésznek megküldeni rendelte. Az alispáni határozat ellen 15 nap alatt felebbezés adható be.

— **Budapest székesfőváros** törvényhatósága által boldog emlékezetű József főherceg ur ő cs. és kir. fensége honvéd főparancsnokságának 25. évfordulója emlékére a m. kir. honvédség kötelékébe tartozó, vagy tartozott egyének árvái vagy félárvai neveltetésére létesített alapítványi helyek közül 1909—10. tanév kezdetén az Erzsébet leányárvaházban két hely kerül betöltés alá, mely helyekre nézve a kijelölés joga, az illetőségre való tekintet nélkül, ő császári és királyi fenségét József főherceg urat illeti meg. Ezen helyek betöltése céljából az alábbi pályázati hirdetmény bocsájtott ki. Budapest székesfőváros közönsége által boldogult emlékezetű József főherceg ur cs. és kir. fensége honvéd főparancsnokságának 25. évfordulója alkalmából s annak emlékére, a m. kir. honvédség árvái részére, az illetőségre való tekintet nélkül, létesített alapítványi helyek közül folyó évi szeptember hó 1. évél Erzsébet leányárvaházban két hely kerül betöltés alá, amely helyekre ezennel pályázat hirdettetik. Az árvaházba való felvétel kelleikéig igazolandó *a)* az, hogy a felvétetni kért gyermek tényleg a m. kir. honvédség kötelékébe tartozott vagy tartozó apának törvényes leszármazója; *b)* vagyontalanság; *c)* (félárva)knak, akik tudniillik apátlanok vagy anyátlanok) az életben levő szülő vagyontalansága; *d)* hogy az árva 6. életévét már betöltötte és hogy a 12-ik életévét még tul nem haladta; *e)* hogy ép testű és elméjű, a himlőn átesett, vagy ellene sikerrel beoltatott. Az árva kora és szülők elhalálása hiteles anyakönyvi kivonattal, a testi és elméleti állapot a himlőoltás és vagyontalanság közhatóságilag hitelesített orvosi és helyhatósági bizonyítvánnyal igazolandó. A kellően felszerelt bélyegtelen kérvénnyel, — melyekben a szülő vagy gyám neve, állása és lakhelye (város, megye, utolsó posta) is felemlítendő, *a folyó évi augusztus hó 15-ig* a m. kir. honvédelmi miniszterhez nyújtandó be, ahonnan Budapest székesfőváros hatóságához fognak küldetni és a kijelölési jog gyakorlása végett József főherceg ur ő cs. és kir. fenségéhez fognak felterjesztetni. Az alapítványi hely az 1909—10. tanév kezdetén lesz betöltendő s a felvétel vagy fel nem vételről az árvák hozzátartozói Budapest székesfőváros tanácsa által hatósági uton fognak értesítettetni.

11,062—1909. sz.

Ló- és szarvasmarha eladás.

Debreczen sz. kir. város törzsméneséből és törzsgulyájából kiselejtezett és számfeletti lovak és szarvasmarháknak nyilvános árverésen a debreczeni országos baromvásártéren és pedig a lovaknak augusztus 8-án, a szarvasmarháknak augusztus 9-én — mindenkor délelőtt 9 órakor eladása rendeltetvén — ezen árverésre a venni szándékozók azzal hivatnak meg, hogy az eladatni rendelt jószágok előzetesen a város epreskerti telepén megtekinthetők.

Debreczen sz. kir. város Tanácsának 1909. évi aug. hó 5-ik napján tartott üléséből.

Városi Tanács.

Arlejtési hirdetemény.

Debrecen sz. kir. város közönsége a város régi belterületén és az ahhoz csatolt részekben mintegy 1400 drb kataszteri fixpont állandósítására szolgáló testek szállításának biztosítása végett zárt versenytárgyalást hirdet.

A fixpont test 3 részből áll, ugymint: a rajzban feltüntetett kovácsolt vascsöveket magában foglaló cement-beton tömbből, a két kovácsolt vascsőből és a tömböt fedő terméskő lapból.

Ajánlat csakis az egész teljesen kész testnek szállítására tehető.

Részletes tervrajz és a szállítási föltételek a városi mérnöki hivatalban (Simonffy-u. 2. II. emelet) a hivatalos órák alatt délelőtt 8—1 óráig megtekinthetők, hol a kívánt felvilágosítások is megadatnak.

Ajánlatok lepecsételt borítékban „Ajánlat a kataszteri fixpontok állandósítására szolgáló testekre“ felirattal a polgármesteri hivatalhoz 1909. évi augusztus 15. napján d. e. 10 óráig nyújthatók be.

Az ajánlatban kiteendő, hogy pályázó a tervet, föltételeket és a helyi viszonyokat ismeri.

Az ajánlathoz csatolandó a házipénztári hivatalnál letett, az ajánlati összeg 5 százalékának megfelelő bánatpénzről szóló letéti jegy.

Az ajánlatok 1909. évi augusztus hó 15. napján d. e. fél 12 órakor fognak a polgármesteri hivatalban nyilvánosan felbontatni.

Elkészve érkezett, javított vagy hibás kitételeket tartalmazó, valamint ezen kiírástól eltérő ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Ajánlattevők ajánlataikkal a végleges döntésig kötelezettségben maradnak.

Debrecen sz. kir. város fenntartja magának a jogot arra nézve, hogy az ajánlatok közül szabadon választhasson és esetleg az ajánlatok mellőzésével a szállítást más módon biztosíthassa.

Debrecen, 1909 július 26.

Kovács József s. k.,
polgármester.

1309, 3746, 4304, 9768, 9980 és 10,426. szám.
1909.

Pályázati hirdetemény.

Debrecen sz. kir. város Tanácsa a koronázási emlékűnnep alkalmával létesített „Koronázási alap“ művészeti és iparművészeti célra szánt 600—600 koronás két ösztöndijára, valamint a „Meszena“ alapítvány egy 600 és két 300—300 koronás ipari ösztöndijára, melyek közül az előbbi egy kezdő iparosnak műhely berendezés és továbbfejlesztés céljából, a két utóbbi pedig iparos segédnek tanulmányozási célokra adatik ki, az 1909/10. isk. évre nyilvános pályázatot hirdet s felhívja mindazon első sorban debreczeni illetőségű, szegény sorsu egyéneket, kik a művészet, iparművészet és ipar bármelyik ágában szerzett ismereteiket, tanulmányaikat, közép- vagy felsőbb iparisokolákban tovább fejleszteni óhajtják, hogy ezen ösztöndijak elnyerése iránti kérvényüket okmányokkal s esetleg már kész műveikkel kellelőleg felszerelve a polgármesteri titkári hivatalba f. évi augusztus hó 20-ik napjának déli 12 órájáig annál is inkább adják be, mert később érkező kérvények figyelembe nem vétetnek.

Debrecen sz. kir. város Tanácsának 1909. évi július hó 26-ik napján tartott üléséből.

A városi Tanács.

Alapított 1561.

Telefon: 270.

◀ DEBRECZEN SZAB. KIR. VÁROS ▶

KÖNYVNYOMDA-VÁLLALATA.

(VÁROSHÁZÉPÜLET, KOSSUTH-UTCA.)

A modern technika legújabb vívmányaival felszerelve, készít mindenféle nyomtatványokat a legegyszerűbbtől a legdiszesebbig, jutányos ár mellett. ☺☺☺☺☺

Meghívók, eljegyzési kártyák, üzleti nyomtatványok, körlevelek a legizlésesebben állíttatnak ki. — Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan eszközöl. ☺☺☺

Tartós betüéreből készült tömöntvényekkel helybeli és vidéki nyomdáknak, könyvkötőknek jutányos árért rövid idő alatt szolgálunk.